

Povesti iz avstrijske zgodovine.

(Piše Al. Stroj.)

XIII.

Marija Terezija.

Marija Terezija premagala sovražnike, ki so hoteli razkosati lepo Avstrijo, jela je delovati za srečo in blagostanje svojih podložnikov. Uredila je sodišča, odvzela kmečkemu stanu mnogo težkih bremen, zasnovala mnogo dobrotelčnih naprav in se posebno trudila za omiko ljudstva. Mnogokrat je pokazala, kako so ji pri srcu vsi podložniki; posebno rada pa je pomagala revežem.

Nekdaj je bila veliki teden v mestu Luksenburgu, ki je bilo tedaj pod avstrijsko oblastjo. Kakor sicer na Dunaju, umivala je veliki četrtek noge 12 ubogim starim ženam. Mej njimi je bila 108 let stara ženica, kateri je cesarica posebno postregla. Tudi drugo leto je prišla Marija Terezija prav o tem času v Luksenburg. Pri običajnem umivanju nog je pogrešila svojo 108 let staro znanko. Précej, ko je minulo opravilo, pozveduje po nji. Povedó ji, da doma leži bolna in da ji je posebno to hudo, da ne more videti ljubljene cesarice. Kaj stori ljudomila Marija Terezija? Takoj ukaže napreči in se pelje obiskat bolno ženo v daljno predmestje.

»Bog vas sprejmi, dobra žena! Ker vi ne morete k meni v grad, prišla sem jaz k vam v kočico«, pravi smehljajoč se visoka gospa in poda starki roko. Uboga stara žena gleda nekaj časa cesarico, potem se ji zaleskečejo svitle solze v očeh, ustnice se ji premikajo in roke sklepa k molitvi, kakor bi hotela prositi božjega blagoslova mili cesarici.

Marija Terezija namigne služabniku, ki je bil prišel ž njo. Služabnik odide in se kmalu vrne s pletenico ukusnih jedil in z več steklenicami dobrega vina. Taka darila so dobivale tudi druge stare žene, ki jim je cesarica umivala noge. Potem séde visoka gospa k postelji bolne žene, jo tolaži in ji odhajajoč stisne v roko lep dar.

»Kadar bom v nebesih pri Bogu, prosila bom za svojo dobro cesarico, za mater ubožcev na zemlji«, šepetala je stara ženica in milo pogledovala visoko gospo.

Posebno skrb je imela Marija Terezija tudi za šole. Celó sama se je hotela večkrat prepričati, kako napreduje mladina. L. 1752. je ustanovila v Dunajskem Novem mestu zavod za vzgojevanje častnikov. Nekega dné pride sama v šolo. Ravnatelju namigne, naj pokliče najbolj pridne gojence. Bilo jih je veliko pridnih, najbolj pa se je odlikoval mladi Vukasović, sin priletnega častnika iz Dalmacije. Bil je priden, nadarjen, vesel dečko, in kar je bilo cesarici posebno všeč, bil je tudi prav ponižen. Za dar mu dá 12 cekinov. Dečka je dar zelo razveselil; opazila je to tudi cesarica.

Čez štiri tedne pride Marija Terezija zopet v vojaško šolo. Kmalu opazi mej drugimi gojenci pridnega Vukasovića. Pokliče ga k sebi in ga smehljaje

se vpraša, kam je dal podarjeni denar. Nekako boječe odgovori deček: »Veličanstvo, denar sem poslal svojemu ubogemu očetu. Služili so kot častnik pri vojaki, pa so bili odpuščeni brez pokojnine in sedaj morajo živeti v revščini.«

»Bog ti povrni, Vukasović«, reče cesarica, položi svojo roko dečku na ramo in pravi: »Pojdi v klop in piši očetu pismo, ki ti je bom narekovala!« Vukasović gre v klop, vzame pero in cesarica mu narekuje:

»Ljubi oče!

Pismo, ki Vam je pišem, narekuje mi cesarica sama. Moje obnašanje, moja pridnost in posebno moja otroška ljubezen do mojega dobrega očeta je bila cesarici tako všeč, da bodele Vi dobivali odslej vsako leto 200 goldinarjev pokojnine, meni je pa cesarica zopet podarila 24 cekinov.«

Solze veselja in hvaležnosti so se pokazale Vukasoviću v očeh in poljubil je roko dobri cesarici. Obetal je, da bo vedno priden, da bode tako dejansko pokazal svojo hvaležnost. Kakor je obetal, tako je tudi ravnal. Že v svojem 23. letu se je pokazal hrabrega junaka v boju zoper Bavarce, in cesar Jožef II. mu je podelil red Marije Terezije kot plačilo za izvanredno hrabrost. Odlikoval se je v vseh bitkah, dokler ni pri Ogrunu l. 1809. dobil smrtne rane.

Kakor za staro ženico v Luksenburgu in za mladega Vukasovića imela je Marija Terezija skrb za vse podložnike. Zato so jo vsi spoštovali in ljubili kot svojo mater.

P o m l a d.

Pomladni čas, preljubi čas,
Po zemlji cvetke nosi;
Že došel tudi je do nas,
Povsodi cvetke trosi.

Vijolice že dijejo
Iz travice zelene;
Marjetice i klijajo
In primule rumene.

V obleko novo in krasno
Vsa zemlja se oblači:
Komú li v srcu je hudó,
Komú se čelo mrači?

A. P.

Zimski pevci.

(Obraz iz prirode. — Piše Stánon.)

(Konec.)

Vsredi našega gozdiča je precejšen prostor. Ob veliki skali stoji mnogo golega ščetičja in repičja, katero je pognalo po letu svoje dolge bili. Tropa krasnobojnih ptičev je priletela čez hrib in se spustila na suho steblovje ob skali.

Nenavadno lepi so ti ptiči, prav v svatovski obleki. Iz pisanega blaga jim je umerjena obleka. Ne imenujejo se zastonj liščki.